

MUALLIMOV SVIJET KNJIGE

Selman SELHANOVIĆ

NAIVNOST KRVLJU PLAĆENA

Mustafa Sućeska: *Krvava ćuprija na Drini*. DES, Sarajevo, 2001.

Kao svjedok stravičnih četničkih zločina u Višegradu - Mustafa Sućeska, kome su četnici još 1941. godine zaklali oca dok je on preživio strijeljanje, prihvatio se pisanja o stradanju Bošnjaka ovog kraja kako bi ukazao na te zločine ali i na svijest Bošnjaka koji su olahko prelazili preko onoga što im se događalo - opraštajući i zaboravljajući. Doduše tome je kumovalo i političko okruženje koje je svjesno zločine potiskivalo, ali i sami Bošnjaci svojom "šutnjom". Tako za počinjene zločine u toku Drugog svjetskog rata na ovome području niko nije odgovarao. Ono jeste da su se tadašnjim organima UDB-e obraćale žene ubijenih, kako navodi autor, ali su od njih dobivali odgovor da su to poštene ljudi. Zlikovce su, na taj način, štitili oni koji su ih ustvari trebali goniti.

U međuvremenu, još od 1804. godine s prvim upadima srpskih ustanika u ove krajeve, ti zločini su rasli i narastali do sadašnjih neslućenih razmjera. Podaci kao onaj da je 1941. godine na drinskoj Ćupriji ubijeno i zaklano 1.500 Bošnjaka

ili ovaj noviji - da je od maja do jula 1992. godine, za samo dva mjeseca, ubijeno oko 3.000 Bošnjaka i da je silovano oko 200 žena, pa čak i ženska djeca od 12 godina starosti, blago rečeno, frapantan je. No, čudi da su Bošnjaci, i pored ranijih iskustava svojih djedova i očeva, nanovo nasjeli i naivno povjerovali komšijama Srbima. Primjer gdje neki Radoje Joksimović svog sina Božu šalje u selo Mali Gostilj pozivajući muslimane tobože u goste garantujući im sigurnost. A, kako im je uzvraceno? Povjerujući mu, Bošnjaci su došli da bi, potom, žene i djeca tada bili zatvoreni u podrum, a muškarci odvedeni i strijeljani. Komšijske namjere i okrutnost očitovale su se i u vezi s pitanjem mještana sela Kamenice, koji su, njih 44 osobe (žene i djeca), u jednoj kući žive zapalili. Slično je bilo i u kući Adema Omeragića u Višegradu, u Pionirskoj ulici, 15. juna 1992. g., kada su četnici žive zapalili 58 Bošnjaka, među kojima i bebu od dva dana. Frapantan je i zločin Vladimira Mitrašinovića, koji je na molbu Muharema Osmanbegovića da mu poštedi 11-godišnjeg sina

Abdulaha na njegove oči nožem mu presjekao grkljan govoreći: "Eto, spasio sam ti sina". Pa, zločin Tadije Mirkovića, koji je u Velikom Gostilju ubio četvero djece od 5 do 8 godina starosti. Ili, zločin u selu Babin Potok, gdje su "četnici ubijali na najsvirepiji način sa krampama i sjekirama. Veliki broj njih je zaklan. Rijetki su ubijeni iz puške". I, tako redom nizana su ubistva i zločini. Rijetki su i pozitivni primjeri kao što je to bilo u selu Prelaz kada je Ratko Šimšić upozorio svoje komšije muslimane da ih Srbi planiraju pobiti čime je spasio oko 300 života Bošnjaka. U tom smislu, osim skoro zanemarljivih iznimki kao u navedenom slučaju, autor napominje da se ni jedan Srbin u Višegradu nije stavio u zaštitu Bošnjaka, što znači da su i oni saučesnici u zločinu.

Naravno, bošnjačka naivnost skupo ih je koštala. Dok su shvatili o čemu se radi bilo je već kasno. Mnogi su uhvaćeni i odvođeni na Drinsku ćupriju, gdje su svirepo ubijani. Natjerivani su da skaču s ćuprije da bi pri padu ovi pucali u njih. Svjedoci tvrde da su najčešće Bošnjaci ubijani tako što bi im, najprije, "zavratili vrat", a onda ih "klali kao jagnjad". Autor knjige Mustafa Sućeska navodi neka od svjedočenja preživjelih koja zorno progova-

raju o namjerama komšija - zločinaca i zločina koji užasavaju. On posebno pregledno daje i spisak ubijenih Bošnjaka što potkrepljuje autentičnost iznesenog, a na osnovu toga daje i svoja osobna političko-historijska razmatranja koja, opet, koliko god da su pojedinačna - mogu nagoniti na nova istraživanja.

Tragedija Bošnjaka Višegrada mogla je biti, zaključuje Sućeska, daleko manja da Bošnjaci nisu bili toliko naivni, te da su se bolje organizovali i time pružili otpor.

U knjizi su data pretežno događanja (po naseljima - njih 40) u toku Drugog svjetskog rata te dijelom u periodu agresije 1992-1995. godine. Doduše, tema

novijeg ratnog stradanja višegradskih Bošnjaka tek je dotaknuta na malom broju stranica tako da se time otkriva namjera autora da se u zasebnoj knjizi detaljnije posveti ovim (novijim) događanjima.

m

